

Täysistunto

Torstai 30.5.2024 klo 16.00—18.41

5. Lakialoite laiksi liikuntalain muuttamisesta

Lakialoite LA 13/2024 vp Marko Asell sd

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 **Marko Asell sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tekemä-
ni lakialoite liittyen liikunnan rahoituksen turvaamiseen. Sisällöstä sen verran, että lakia-
loitteen tarkoituksena on liikuntalain eräissä momenteissa mainittujen valtion talousarvi-
oon otettavien määrärahojen suuruuden tarkistaminen vuosittain korottamalla edellisenä
vuonna talousarvioon otettua määrärahaa kustannustason muutosta vastaavasti. Eli yksin-
kertaistettuna liikunnan rahoitus sidottaisiin indeksiin, ja tarkistuksen perusteena olisi in-
deksi, joka muodostuu elinkustannusindeksistä, jonka painoarvo on yksi kolmasosa, sekä
ansiotasoindeksistä, jonka painoarvo on kaksi kolmasosaa.

Tämä lakialoite kumpuaa huolestuneisuudesta liikuntaan kohdistuvien kohtuuttomien
leikkaussuunnitelmien — jos ne toteutuvat — vaikutuksista suomalaisen yhteiskunnan hy-
vinvointiin. Lisäksi ajatus liikunnan rahoituksen sitomisesta indeksiin on saanut pontta vii-
me kaudella päätetystä Kansallisteatterin, Kansallisoorperan ja Baletin sekä Kansalliscal-
lerian rahoituksen sitomisesta indeksiin, jolla perusrahoitus on näille tahoille turvattu. Näi-
tä edellä mainittuja instituutioita ei voi tietysti ihan suoraan verrata valtion liikuntatoi-
meen, mutta mielestäni on vähintäänkin yhtä tärkeää nykyisessä tilanteessa tehdä toimia,
joilla liikunnan rahoitus voidaan turvata pitkäjänteisesti riittävälle tasolle. Uskoakseni
moni edustajakin ymmärtää liikunnan tärkeän merkityksen ja tiedostaa myös sen ilmiön
niin kuntatasolla kuin valtiotasollakin, että kun säästöjä kaivetaan ja taloutta tasapainote-
taan, niin usein liikunnasta ja kulttuurista ollaan aika helposti niiden pieniäkin resursseja
viemässä — puolestapuhujia on liian vähän.

Arvoisa puhemies! Liikkumisella ja fyysisellä kunnolla on tärkeä merkitys väestön hy-
vinvoinnille, terveydelle ja toimintakyvyille. Liikkuminen tukee lukuisin tavoin sekä fyy-
sistä että psyykkistä terveyttä. Säännöllisen liikkumisen on todettu auttavan myös useiden
sairauksien ehkäisyssä. Hyvä kunto auttaa jaksamaan ja selviytymään sekä arkisissa toi-
missa että erilaisissa fyysisissä suorituksissa. Lisäksi se suojaa sairauksilta ja toimintaky-
vyn heikkenemiseltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

Vähäinen liikkuminen maksaa yhteiskunnalle vuodessa vähintään 3,2 miljardia euroa. Vähäinen liikkuminen ja runsas paikallaanolo aiheuttavat muun muassa terveydenhuollon kustannuksia, tuottavuuskustannuksia, tuloverojen menetyksiä, ikäihmisten koti- ja laitoshoidon kustannuksia sekä syrjäytymisen kustannuksia.

Mielenterveysongelmat ovat tällä hetkellä suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava syy. Opilaiden mielenterveysongelmat ovat nousseet merkittävästi. Australialainen tutkimus vahvisti liikunnan merkitystä todeten, että liikunnan vaikutus masennukseen on dramaattinen ja liikunta pitää ottaa ensisijaisten hoitomuotojen joukkoon.

Arvoisa puhemies! Valtion liikuntatoimen määrärahoista rahoitetaan suomalaisen liikunta- ja urheilukulttuurin kannalta keskeisiä toimintoja, kuten kuntien liikuntapalveluita, liikuntapaikkarakentamista, kansalaistoimintaa ja huippu-urheilua, liikunnan koulutusta ja tutkimusta, suurtapahtumia sekä eri väestöryhmien fyysistä aktiivisuutta edistävää Liikkuvat-kokonaisuutta ja erilaisia kehittämishankkeita. Aiemmin rahapelitoiminnan voittovaroista pääosin muodostunut liikunnan rahoitus siirtyi vuodesta 24 lähtien osaksi valtion yleistä budjettia. Liikunnan valtionrahoitus on ollut noin 160 miljoonaa euroa vuodessa.

Liikunnan rahoitukseen kohdistuu nyt mittavia säästöpainetta tässä tilanteessa, missä rahoitusta tulisi pikemminkin lisätä. Valtion noin 160 miljoonan euron liikuntabudjetti on varsin pieni muihin toimialoihin verrattuna, kuitenkin silläkin ehkäistään huomattavaa haastetta. Leikkaukset valtion liikuntabudjettiin vaikuttavat laajasti Suomen suurimpaan kansanliikkeeseen, jonka toimintaan osallistuu 1,8 miljoonaa suomalaista. Leikkauksista kärsivät epäoikeudenmukaisesti harrastajat sekä liikunnan ja urheilun parissa työskentelevät, jotka eivät ole voineet vaikuttaa heikentyneeseen rahapelituottojen tilanteeseen. Koronakriisin jälkihoidossa tarvitaan paljon panostuksia etenkin lasten ja nuorten hyvinvointiin pysyvien ja pitkäaikaisten negatiivisten vaikutuksien torjumiseksi. Valtion liikuntabudjettia tulisi siis pikemminkin kasvattaa lähivuosina.

Ne leikkaussuunnitelmat, joita hallitus on tekemässä liikunnan osalta, ovat katastrofaalisia suomalaisen liikunnan kentällä ja suomalaisen hyvinvoinnin kannalta. Siksi vetoankin erityisesti hallituspuolueiden edustajiin, että vaikka ette ehkä tätä lakiesitystä pystyisi edistämään tai kannattamaan, niin yrittäisitte siellä hallituspuolueissa vaikuttaa siihen, että ne hallituksen kaavailemat liikuntabudjetin, voisi sanoa, aika radikaalit leikkaukset eivät toteutuisi. Pidetään urheilun ja liikunnan lippu korkealla, vaikka toki hyvin kompleksisessa maailmassa ja vaikeassa ajassa elämme ja on monia vakavia murheita niin kotimaassa kuin globaalisti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.04 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Asellin kanssa ehdottoman samaa mieltä liikkumisen ja fyysisen kunnon tärkeästä merkityksestä väestön hyvinvoinnille, terveydelle ja toimintakyvylle. Ja kiitän tästä lakialoitteesta. On hyvä, että liikunta nostetaan esille ja myös keskusteluun tänne saliin. Ennaltaehkäisytoimenpiteet, kun puhutaan liikunnasta, terveydestä ja niistä ongelmista, jotka tulevat näihin liittyen, ovat ratkaisevan tärkeitä.

Valitettavasti suomalaiset liikkuvat yhä vähemmän, ihan kaikki, vauvasta vaariin. Ja rahaa tarvittaisiin myös liikuntaharrastuksiin ja liikkumisen lisääntymiseen. Oppositioista on tietysti kätevää toivoa lisärahoitusta milloin mihinkin kohteeseen, myös liikuntaan. Epäilemättä on paljon tärkeitä kohteita, jotka valitettavasti tässä taloustilanteessa eivät riitävää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

rahoitusta saa. Säästöjä on, ikävä kyllä, pakko hakea kaikkialta — olemme siinä pisteessä nyt Suomessa. Vapaaehtoistoiminnan merkitys astuu silloin korostetusti esiin, ja meidän pitää pitää huolta siitä, että yhdistyksillä ja järjestöillä byrokratia ei ainakaan lisääntyisi, päinvastoin vähenisi, ettei yhdistyksille ja seuroille esimerkiksi tule lisärasitteita.

Liikkumisharrastuksen ei silti tarvitse olla kallista. Lenkillä käyminen vaatii oikeastaan vain — jos ollaan rehellisiä — kunnon kengät, urheilukengät, ja oikeanlaisen asenteen. Monin paikoin on myös kunnan järjestämiä ulkokuntosaleja ja muita kuntoilupaikkoja. On erittäin paljon muitakin harrastusmahdollisuuksia, jotka ovat saavutettavissa kaikille joko ilmaiseksi tai hyvin pienellä rahallisella panostuksella. Kuntien ja kaupunkien kuntosalit ovat usein edullisia, samoin uimahallit ja muut urheilupaikat, kuten yleisurheilu- ja tennis-kentät.

Tietenkin, jos harrastetaan paljon, varusteet, varsinkin jääkiekossa, maksavat paljon, ja lisenssimaksut ovat usein kalliita. Lapsena ja nuorena saatu kipinä liikuntaan säilyy usein koko elämän, joten nimenomaan lasten ja nuorten liikkumiseen tulisi erityisesti panostaa. Monelle on jäänyt nuorena kilpailemisesta kammo liikuntaa kohtaan, mutta kilpailu ja kilpaileminen ei ole pelkästään huono asia. Paljon riippuu siitäkin, miten kilpailuaspekti vaikakapa koulun liikuntatunneilla tuodaan esille. Voi olla pedagogisesti järkevää, että esimerkiksi ryhmän heikommin pärjäävät valitsevat joukkueet parhaiden sijaan.

Tärkeintä on kuitenkin muistaa, että liikkuminen kannattaa aina ja joka iällä. Kokemuksena voin sanoa, että kun saamme lihaksia liikkunnalla nuorina, ne kannattaa pitää yllä, ja pidämme lihasvoimaa yllä nuorina, sillä tarvitsemme tosiaan niitä lihaksia vanhempana tavallisessa arjessa — ja tarkoitan lihaksikkeudella ihan tämmöistä normaalitasoa, en Arnold Schwarzenegger -tyyppiä, kilpailijat ovat erikseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.08 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä olemme kuulleet hyviä puheenvuoroja liikunnan merkityksestä, ja totta kai tiedämme sen, että liikunta, oli se sitten vaikka vähäistäkin, on hyvin merkittävää elämänlaadun ja terveyden kannalta niin lapsilla ja nuorilla, totta kai työikäisillä kuten sitten myös iäkkäämmillä ihmisillä.

Hallitusohjelmassahan on hyvä kirjaus liikunnan merkityksestä. Siellä lukee näin: ”Suomalaisen fyysinen aktiivisuus kääntyy kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Riittävä liikunta kehittää motorisia taitoja ja parantaa hyvinvointia. Liikkuminen auttaa oppimaan ja pitää yllä hyvää mielenterveyttä. Lisäämällä liikettä turvataan tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunta.”

Kuten tässä edustaja Asellin lakialoittepuheenvuorossa kuulimme, niin nyt on kuitenkin tulossa tietynlaisia leikkauksia liittyen liikunnan harrastamiseen ja urheiluun. Sillä voi olla vaikutuksia siihen, mitenkä hyvin me tätä yhteiskuntaa saadaan paremmin liikkumaan ja henkilöitä nauttimaan liikunnan merkityksestä. Sillä tavalla kannatan tätä merkittävää lakialoitetta, minkä Asell tuolla luki, ja olen, totta kai, sen kannalla, että tämä menisi eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Tohdin myös muistuttaa siitä, että meidän olemme täällä eduskunnassa saaneet tietoomme sen, että keskustelualoite on tehty edustaja Nikkasen taholta siitä, että liikunnan merkityksestä kävisimme keskustelua myös tässä salissa vielä paremmin. Kannatan myös sitä keskustelualoitetta ja toivon, että siitä pääsisimme vielä paremmin keskustelemaan tässä salissa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

18.10 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies! Liikkumisella ja hyvällä fyysisellä kunnolla on suora yhteys fyysiseen sekä psyykkiseen jaksamiseen. Liikunnallisuus ehkäisee selvästi fyysisten ja psyykkisten ongelmien esiintyvyyttä ja ongelman laajuutta. On arvioitu, että liikkumattomuuden hinta on yhteiskunnalle jopa 3,2 miljardia euroa. Tämä summa on kuitenkin todennäköisesti liian matala. Pelkästään mielenterveydellisten ongelmien hinta on vuosittain jopa 11 miljardia euroa, ja on päivänselvää, että fyysisellä kunnolla ja mielenterveydellisillä ongelmilla on yhteys toisiinsa. Vähäinen liikunta ja paikallaanolo nostavat terveydenhuollon kustannuksia, sosiaalihuollon kustannuksia, tuottavuuden kustannuksia, tuloverojen menetyksiä, syrjäytymisen kustannuksia ja niin edelleen. Tätä vasten peilaten on aloite itsessään kannatettava.

Tässä asiassa on kuitenkin jo alettava myöntämään se, ettei ongelmaa ratkaista itsessään rahalla. Meistä ei tule sen enempää liikkuvaisia enää aikuisiällä, jos lapsuudessa emme ole saaneet liikunnallista elämäntapaa. Aktiivinen ja liikunnallinen elämäntyyli on saatava alkuun jo heti nuorena. Arki- ja hyötyliikuntaa voi tehdä aivan itse, ja se vaatiikin nimenomaan yksilöltä itseltään halukkuutta muuttaa asioita. Huonokuntoisuuteen ei rahalla löydy ratkaisua, vaan jokaisen meistä on tehtävä se muutos itse. Toki meidän pitää olla enemmän kannustavia liikkumisen suhteen ja pyrittävä luomaan kulttuuri, jossa liikunta nähdään aina positiivisena asiana. On erinomaisia ja terveyden kannalta merkityksellisiä liikuntamuotoja, jotka eivät maksa mitään. Näistä esimerkkinä mainittakoon kävely, joka on tutkimuksissa todettu tehokkaaksi liikuntamuodoksi. Haluan nostaa esille myös tanssin, jossa on sekä fyysinen, sosiaalinen että psyykinen yhteys.

Liikunnallisuuden lisäämiseksi on hallitus luonut hallitusohjelmaan aivan oman osuutensa nimeltä Suomi liikkeelle -ohjelma. Ohjelmaan on 20 miljoonan euron rahoitus, ja se on toteutettava yli hallintorajojen. Ohjelman tavoitteena on saada suomalaiset liikkeelle. Ohjelmassa toki on määrärahallisia panostuksia, mutta haluan tässä kohtaa edelleen painottaa sitä, että liikunnallisuus lähtee täydellisestä kulttuurimuutoksesta, eikä niinkään rahallisista panostuksista.

Arvoisa puhemies! Erityisesti arkiliikkuminen on nyky-yhteiskunnan ongelma, mutta jo pienilläkin arjen muutoksilla saadaan ihmisen toimintakyvyn kannalta merkittäviä tuloksia. Lääkäreiden tulisi antaa reseptiksi liikuntaa. Muutos liikunnalliseen elämäntapaan lähtee jokaisesta ihmisestä itsestään. Liikunnallisuuden lisäämisellä pystyisimme nostamaan Suomen ainakin länsimaissa aivan omalle tasolleen. Muiden länsimaiden lihavoituessa ja kulujen kasvaessa voisi Suomi olla esimerkkinä siitä, ettei meillä ole lihavuutta ollenkaan ja mielenterveydelliset sekä fysikaaliset kustannukset on painettu nolliin. Kymmenen miljardin kysymys kuuluukin: kuinka jokainen suomalainen saadaan liikkeelle? Nimittäin liike on lääke. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

18.14 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Lakialoite on hyvä, ja lähtökohtaisesti toki itsekin olen samaa mieltä. Liikunta on tärkeässä roolissa yhteiskunnassamme. Liikunnan hyödyistä ja voimallisesta liikkumiseen kannustamisesta huolimatta suurin osa väestöstä liikkuu kuitenkin vähän. Kuten monessa muussakin asiassa, tilanne on polarisoitunut. Osa väestöstä liikkuu erittäin paljon, mutta valtaosa passivoituu entisestään. Kansan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

terveyden näkökulmasta oleellista on se, miten vähän liikkuvat saataisiin aktivoitua. Liian vähäisen liikunnan haitat ovat tupakoinnin suuruiset, mutta tupakoinnin rajoittamiseksi on tarjottu paljon enemmän erilaisia kannustimia ja rajoituksia.

Kuten on jo aiemmilta vuosilta huomattu, eivät liikkumattomuutta nujerra yksin ministeriöiden toimenpiteet tai liikuntalääketiede. Tarvitsemme yhteiskunnan eri alojen toimijoiden suunnitelmallista yhteistyötä ja ennen muuta kansallista asenteen muutosta. Liikkumattomuus ja sen vähentäminen on otettava huomioon kaikessa päätöksenteossa, jotta vaikuttavuutta saadaan aikaiseksi. Tähän hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelman tavoite vastaa, koska tavoitteena on kääntää liikkuminen kasvuun jokaisessa ikäryhmässä. Hallitus toteuttaa hallitusohjelman mukaista poikkihallinnollista ohjelmaa monin toimenpitein, esimerkiksi vahvistamalla liikuntaosaamista eri koulutusaloilla. Liikunnan ja terveyden edistäminen huomioidaan kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa, vahvistetaan elintapaohjausta, liikuntaneuvontaa kunnissa ja hyvinvointialueilla hyödyntäen samalla terveysteknologian mahdollisuuksia. Lisätään perusopetuslakiin liikunnallisen elämäntavan edistäminen. Liikunnan ja toimintakyvyn edistäminen lisätään osaksi kutsuntojen sisältöä. Työssäjaksamista tuetaan, ja selvitetään työnantajien vaikuttavimmat keinot edistää työntekijöiden fyysistä aktiivisuutta yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työviihtyvyyttä nostaa huomattavasti työsopimuksen puitteissa sovittu mahdollisuus liikuntaan, esimerkiksi tunti liikuntaa viikossa työajalla. Työnantajan... — Pieni hetki. — Työnantajan toimesta voidaan edistää liikkumista myös esimerkiksi suosimalla kävelykokouksia, kannustamalla taukojumppaan ja portaiden käyttöön, tarjoamalla liikuntaseteleitä, järjestämällä liikuntaryhmiä ja sisällyttämällä liikuntaa kehittämis- ja koulutuspäiviin.

Mielestäni tässä taloustilanteessa meidän on sopeutettava toimintamme siten, että pärjäämme sillä rahamäärällä, mikä meillä on jaossa. Meillä on erinomaiset liikuntapuitteet rakennettu viimeisten vuosikymmenten aikana, ja totta kai olisi tärkeää ja hienoa, että voisimme näitä jatkossakin kehittää. Lähtökohtaisesti kuitenkin meillä on erinomaiset luontoliikkomisen olosuhteet. Meillä on myös jokamiehenoikeudet liikkua myös yksityisomisteissa metsissä. Lisäksi kunnissa ja kaupungeissa on rakennettu erinomaisia liikkumiseen kannustavia ulko- ja sisäliikuntakohteita.

Vaikuttavia tapoja ovat veroetu työnantajalle liikkumisen edistämistoimista ja terveysvero. Henkilökohtaisesti ajattelen, että jos varmempaa vaikuttavuutta haluttaisiin, niin täytyisi miettiä keinoja, joilla jollain tavoin huomioidaan kansalaisen terveet elämäntavat ja palkitaan niitä, jotka pitävät itsensä kunnossa ja itsensä poissa sairaalastoilta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.17 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on todella hyvät kirjaukset liikunnan edistämisen suhteen, todella monipuolisesti eri ikäluokkia on otettu huomioon niin sote-puolella kuin sitten ihan huippu-urheilussa, lapset, nuoret, koulussa tapahtuva liikunta ja arkiliikunta yleensäkin. Mutta tässä ongelmana on se, että kyllähän se raha sitten kuitenkin kertoo, mitä arvostetaan. Ja voi nähdä, että tämä edustaja Asellin lakialoite on erittäin tarpeellinen, koska vaikka hallitus satsaa sen 20 miljoonaa nyt vuosittain tähän Suomi liikkeelle -ohjelmaan, jossa näitä uusia toimenpiteitä laitetaan käyntiin, niin silti toisella kädellä sitten viedään sieltä vakiintuneilta toimijoilta, mitä tällä lakialoitteella nyt yritetään sitten paikata. Toivottavasti tähän sitten äänestysvaiheessakin hallituspuolueiden jäsenet lähtevät mukaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

Näen tämän todella ongelmallisena, että vakiintuneiden seuratoimijoiden ja muiden liikunta-alan toimijoiden — jotka nyt menettävät sitten rahoitusta koko tällä kaudella enenevässä määrin, todella huolestuttavastikin — toiminnot siis ihan varmasti lakkaavat tai ainakin supistuvat. Lisäksi tähän pottiin pitää laskea se, että liikkumista tulee vähentämään tällä kaudella se, että hallitushan ei satsaa kuin ihan muutaman miljoonan pyöräteihin, jotka ovat ihan tutkitustikin se kaikkein järkevin, kustannustehokkain liikuntapaikka.

Nostan vielä yhtenä sen, että vapaan sivistystyön rahoituksesta leikataan tosi rajusti, ja nämä ovat tosi tärkeitä liikuttajia olleet esimerkiksi ikääntyneiden ihmisten osalta — erilaiset työväenopistot, kansanopistot, kansalaisopistot. Ja sitten lasten liikuttamisen suhteen nämä samat tahot mutta myös urheiluopistot, eli urheiluopistoihinhan tämä vapaan sivistystyön leikkaus osuu myös tosi rajusti, ja silloin ne lähtevät lasten liikunnalta, esimerkiksi lastenleireiltä. Taas on vanhempien rahapussista kiinni se, pääseekö lapsi liikuntaleirille vai ei, koska maksut varmasti kallistuvat.

Vielä nostan sen, että tämä hallitus myös nostaa liikuntapalveluiden arvonlisäveroa 10:stä 14 prosenttiin, mikä tulee sitten yksityisellä puolella taas nostamaan näitä liikuntapalveluiden hintoja. On ollut jo jonkun aikaa niin, että aikuiset ovat käyttäneet tosi paljon Suomessa näitä yritysten palveluita ja ovat olleet siellä suurimpana ryhmänä liikkumassa, ja taas katsotaan rahapussin myötä, kuka sitten pääsee liikkumaan. Pidän tätä huolestuttavana, ja sen takia kannatan Marko Asellin lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.21 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kansanterveysvannoutuneena haluan itsekkin puuttua tähän keskusteluun, jossa tiedän, että kovat liikuntaihmiset ovat käyttäneet aivan erinomaisia puheenvuoroja, mistä haluan heitä kiittää. Ihan tästä keskustelun käymisestä haluaisin esittää semmoisen pienen kritiikin — toki tiedän, että eduskunnassa on hyvin yleistä se, että käydään pitämässä puheenvuoro, usein etukäteen sanasta sanaan kirjoitettu, ja sitten kun se on pidetty, niin poistutaan täältä salista. Itse pidän siitä, että voin kuunnella täällä muiden puheenvuoroja ja tarvittaessa argumentoida niitä, ja olisin mielelläni tässä ihan konkreettisesti vastannut esimerkiksi edustaja Strandmanin puheenvuoroon, mutta ei häntä nyt näy täällä salissa. Mutta kaiken kaikkiaan tässä on kuultu hyviä, erinomaisia puheenvuoroja, eikä ole syytä lähteä toistamaan niissä esitettyjä perusteluja sille, mikä merkitys liikunnalla on kansanterveydelle. Äsken sanomani asian hengessä haluan todeta, että edustaja Elomaa on täällä koko aika paikalla ja sitä arvostan kovasti, kun hän käytti aikaisemmin puheenvuoronsa.

Mutta tämä lakialoitteen sisältö, jonka kollega Asell tässä on tehnyt, on tietenkin tämä indeksi, eli pystyisimme turvaamaan rahoitusta sillä tavalla. Tässä se ainoa kritiikin asia, minkä nyt haluan tässä keskustelussa esittää, on se, että minusta edustaja Strandman korosti vähän liiaksi sitä, että rahoituksella ei ole merkitystä. Olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä siitä, että itsestä se kaikki on kiinni. Kyllä viime kädessä se motivaatio täytyy itsestä lähteä, mutta tässä on ehkä sellainen näköharha, että kun me katsomme yksilötasoa ja sitten väestötasoa, niin me tiedämme, että väestötasolla me pystymme kuitenkin saamaan enemmän ihmiset liikkumaan, kun me luomme sille parempia edellytyksiä, ja se taas vaatii rahoitusta, mutta yksilötasolla se tietysti on viime kädessä kiinni siitä, että täytyy se kipinä ja motivaatio itsestä löytää. Täällä on mainittu pyörätiet, kuntopolut ja sitten harrasteliikunnan tukeminen. Itse olen tällä hetkellä neljän lapsenlapsen isoisä, ja kaikki ovat ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

van tavattoman liikunnallisia, mutta olen myös samalla saanut aika paljon viestiä siitä, mikä on kustannus monissa tämmöisissä joukkuelajeissa, missä käytetään kalliimpaa välineistöä, kuten tässäkin on mainittu, esimerkiksi Elomaan puheenvuorossa, jääkiekko, ja sitten taitoluistelussa on ihan sama tilanne. Mutta ihan niin kuin täällä on sanottu, niin edullisesti voi liikkua lenkkitosuilla ja lähteä tuonne luontoon. Se on aivan itsestään selvä asia.

Aikanaan virkamiehenä, toimiessani lääninhallituksessa lääninlääkärinä, jonka tehtäviin kuului myös läänin tasolla edistää kansanterveyttä, niin monitahoista kuin se onkin, olin aktiivisesti mukana Kunnossa kaiken ikää -ohjelmassa, KKI oli se lyhenne. Se suuntautui nimenomaan yli 40-vuotiaiden liikunnan lisäämiseen, eli korostaisin kaikessa iässä tapahtuvaa liikunnan lisäämistä. Ihminen ei ole koskaan liian iäkäs siihen, etteikö hän omaan kuntoonsa ja ikäänsä nähden soveltuvalla tavalla voisi [Puhemies koputtaa] ja hänen kannattaisi lisätä liikkumista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

18.24 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos jo tähän mennessä pidetyistä puheenvuoroista, joissa on kannatettu, ja myöskin tietysti niistä kriittisistäkin. Tässä aiemmin eräässä puheenvuorossa kanssa särähti korvaan, kuten edustaja Lindénilläkin, tämä, että rahasta se ei ole kiinni. Kyllä se monesti siitäkin on kiinni. Monille järjestöille ja seuroille on erittäin tärkeitä resurssit. Myöskin liikuntapaikkarakentaminen ja lähiliikuntapaikkojen rakentaminen on tärkeitä, ja sillä saadaan houkutteleva ympäristö lapsille ja nuorille ja miksei aikuisillekin liikkua. Pelkästään se kävely ei kyllä kaikkia tyydytä — vaikka aika monet sitäkin tietysti tekevät.

Esimerkiksi Olympiakomitea on myös pettynyt näihin päätöksiin, mitä hallitus on tekemässä, joissa se aikaistaa näitä leikkauksia. Näyttäisi siltä, että vuonna 2026 lähes 30 prosentin leikkaukset uhkaavat vuoden 23 rahoitukseen nähden liikunnan budjettia. Hallitusohjelmassa on sinällään erinomaiset kirjaukset ja tavoitteet liikkeen lisäämisestä, mutta nämä julkisen talouden suunnitelmaan kirjatut säästöt liikunnasta ovat pahasti kyllä ristiriidassa sitten tässä kohtaa. Liikunnan ja urheilun edistämiseksi on keskeistä, että tämä rahoituksen taso säilyisi pitkäjänteisesti, ja siksi tämä lakialoite on myös tehty.

Sitten vielä kiinnittäisin huomiota poikkihallinnolliseen tarkasteluun, mikä myöskin on tärkeitä. Orpon hallitus on maininnut, että puretaan byrokratiaa ja sitä ei pidä lisätä, mutta sitten samaan aikaan kuitenkin esimerkiksi sisäministeriössä ollaan valmistelemassa semmoista, joka vaikuttaa urheilujärjestöihin, elikkä järjestyksenvälön kiristämistä sillä tavalla, että pitää olla niin sanotusti kortillisia näissä tapahtumissa kaikkien. Kun tiedetään monia urheilutapahtumia, missä lasten ja nuorten vanhemmat ovat talkoilemassa ja lyövät järjestyksenvälön liivin päälle ja on vain muutama kortillinen tapahtumassa, niin se on riittänyt. Jos nyt jatkossa vaadittaisiin kaikilta järjestyksenvälöjakortti, niin se tulee kyllä nostamaan kustannuksia seuroille — jotka tietysti ne lasten ja nuorten vanhemmat maksavat. Sitä on myöskin Olympiakomitea nostanut esille, kuten myös sen, joka nyt ilmeisesti ei ole etenemässä mutta joka myöskin liittyy tähän poikkihallinnollisuuteen ja byrokratiaan, että esimerkiksi urheiluseurojen liikuntapalveluissa alettaisiin vaatimaan ikään kuin tämmöistä kuluttajansuojan tapaista mekanismia, kuten yrityksillä. Se kyllä lopettaa sitten urheiluseurojen toiminnan näitten palvelujen osalta täysin. Se on kanssa semmoinen, mikä pitää huomioida. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Meillä on itse asiassa nyt tähän varattu aika loppumassa, mutta kun tässä on kaksi puheenvuoroa, niin sanoisin, että kun seuraavassa asiassa ei ole kuin pari pyydettyä, niin nopeasti palaamme varmaan tähän takaisin. Mutta tässä vaiheessa keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 18.27.

Keskustelua jatkettiin kello 18.31.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt sitten jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5. — Keskustelu jatkuu, edustaja Kosonen.

18.31 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! On helppo olla edustajien Asell ja Lindén kanssa samaa mieltä siitä, niin kuin vähän itsekkin omassa, edellisessä puheenvuorossakin viittasin, että kyllä niillä kustannuksilla ja rahoituksella on kuitenkin merkitystä siinä, miten suomalaiset liikkuvat. Sitä ei voi vähätellä. Ei se asia vähättelemällä tästä parane.

Ajattelen niin, että julkisen puolen, valtion ja kuntien, on tehtävä liikkuminen mahdollisimman helpoksi, jotta sitten asukkaiden, suomalaisten, lasten, nuorten, ikääntyneiden, aikuisten — kaikkien — on helppo valita esimerkiksi pyörällä kouluun meno tai kävellen kaupassa käynti. Me koko ajan teemme täällä eduskunnassa ja kuntatasolla semmoisia valintoja, joilla voidaan vaikuttaa siihen, kuinka liikutaan. Myös esimerkiksi rakennusmääräyksillä, kaavoituksella, kaikella tämmöisellä — minkälaisia taloja me rakennetaan, ovatko ne portaat sieltä löydettävissä — on todella paljon merkitystä sille, otetaanko se hissi vai millä tavalla sitten muuten liikutaan.

Tähän haluaisin vielä sanoa, että tässä talossa olen nyt yhdeksän vuotta ollut ja yksi asia, minkä takia tänne halusin, on se, että tässä talossa ei oltu ymmärretty ennalta ehkäisevän terveydenhuollon merkitystä. Sitä ei ole kyllä ymmärretty vielääkään, koska nytkin liikunnasta voidaan leikata, koska täytyy leikata. Tämä pitäisi nähdä säästökeinona ihan aidosti. Tämähän pitäisi pystyä näkemään satsauksena, jolloin sitten me saadaan sote-puolelta säästöjä, kun tiedetään ihan kaikista tutkimuksista, että kakkostyyppin diabetesta, sydän- ja verisuonitauteja ja syöpää voidaan ehkäistä sillä, että ihmiset liikkuisivat paljon enemmän. Myös mielenterveyshaasteista moni pääsee eroon, kun käy liikkumassa.

En sano, että nämä kaikki ratkaistuvat täysin jollain liikunnalla, mutta on ihan selvää näyttöä, että liikunnalla on hyvää vaikutusta. Senkin takia minä ihmettelen, milloin elämässä tässä Suomessa tulee olemaan se aika, kun ennalta ehkäisevä terveydenhuolto ja liikkumisen tärkeys ja voima aidosti otetaan vakavasti. Silloin satsataan liikkumiseen. Silloin ei leikata liikkumisesta. Pistetään kaikki ikäluokat liikkumaan. Tehdään se mahdollisimman helpoksi ja houkuttelevaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elomaa.

18.34 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Nyt on niin, että — mitä edustaja Kosonenkin tuossa sanoi — jos me puhutaan liikkumattomuuden ongelmista, niin ennaltaehkäisy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

on se ratkaiseva sana. Eli meillä on elintapasairauksia, ja ne lisääntyvät koko ajan. Ja se tarkoittaa sitä, että liikuntaa lisäämällä ja ruokailuun panostamalla, niin että se on suhtkoht terveellistä, me pystyisimme säästämään miljardeja. Edustaja Kososen tavoin olen huolestunut siitä, että näinä vuosina, mitä täällä olen tähän mennessä ollut, tätä ei oikein vielä kukaan ole ymmärretty tai ei ole ollut jotain resursseja sitten panostaa tähän, ja se juuri on vähän nurinkurista.

Ja edustaja Lindén. Hän piti erittäin hyvän puheenvuoron tässä, ja se sai minutkin ottamaan tämän uuden puheenvuoron vielä. Hän puhui, että rahaa tarvitaan — kyllä, vaikka sen vapaaehtoisuuden ja sen itseohjautuvan liikunnan pitäisi olla se, millä jokainen ilman yhteiskunnan tukea pystyisi liikkumaan, mutta kyllähän sitä rahaa tarvitaan, se on ihan totta. Sen takia sanoisin, että pitäisi panostaa enemmän vielä. Ne vapaaehtoiset tekevät hirtittävän paljon työtä, ja ne ohjaajat. Tämän päivän ihminen tarvitsee ohjaajan, tsemppaajan, innostajan liikuntaan. Ihmisestä on tullut ihan itsestäänkin vähän laiska, ja sen takia olisi tärkeää, että siihen panostettaisiin, ja siihen tarvitaan kyllä rahaa, se on totta.

Siitä, että liikunnasta ylipäänsä puhutaan täällä salissa, kiitos edustaja Asellille. Lakialoitteiden myötä niistä on mahdollisuus puhua, ja toivoisinpa vaan, että aina ei olisi näin tyhjää salia silloin, kun puhutaan liikkumisesta ja liikkumattomuuden ongelmista ja niihin panostamisesta, että me saataisiin torjuttua se liikkumattomuus. Mutta ennen kaikkea täällä nyt ollaan ja yritetään saada tämä kansa liikkeelle ja terveemmäksi, vauvasta vaariin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.37 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Joku saattaa ajatella, että pyrin nyt jonnäköiseen tilastopuheenvuoron käyttöön, siitä ei ole kysymys. Myönnän, että tämä puheenvuoropyyntö oli nyt aika impulsiivinen. Mutta kun tässä edustaja Kosonen aika hyvin sanoi, että ”täällä”, niin minulle tuli mieleen se, että oma kokemukseni nyt tässä viiden vuoden ajalta eduskuntatyöstä on se, että me istumme ihan tavattomasti. Ja on oikeastaan nyt hyvä, että tässä nousee seisomaan, kun käyttää puheenvuoron.

Mutta voisin sanoa, että kun tuossa kerran Pikkuparlamentin siellä -3. kerroksessa odotin hissiä, eduskuntaryhmämme nykyinen puheenjohtaja, edustaja Tuppurainen tuli siihen vierelle ja sanoi, että kyllähän me nyt, Aki, kävelemme tuonne ylös. Sitten lähdimme niitä kierreportaita menemään. Menin hänen perässään ja taisin laskea, että 176 porrasta oli sinne +5. kerrokseen. Kyllä se näillä ikävuosilla pisti vähän puhaltamaan, ja minusta edellä kulkeva kollega meni hyvinkin kevyesti. Eli meillä on täällä erinomaiset porraskävelyn mahdollisuudet, ja sitä olen kovasti yrittänyt päivittäin itsekin harrastaa. — Kiitokset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Asell.

18.38 Marko Asell sd: Arvoisa rouva puhemies! Niin ikään impulsiivisesti puheenvuoron ottaen — hyviä puheenvuoroja tosiaan on ollut.

Näistä kävelyistä, porrastreeneistä ja muista: Ne ovat erittäin hyviä harrastuksia ja näin, mutta kyllä minä sanon, että kyllä vaikka liikuntapaikkojen rakentaminen, seurojen ja järjestöjen resurssien turvaaminen ovat erittäin tärkeitä. Jos minulle olisi silloin reilu 10-vuotiaana isä sanonut, että menepä kävelemään, että se on sinun harrastus, niin minä luulen, että minä olisin kävellyt ehkä johonkin huonoon seuraan, mutta onneksi — siitä kiitos —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 58/2024 vp

isä vei salille, ja ne on tietysti yhteiskunnan verorahoilla rakennettu, niin kuin Ratinan stadion on ollut ja monet muutkin liikuntapaikat.

Me tarvitaan liikuntapaikkoja, jäähalleja, jalkapallokenttiä, monipuolisesti yleisurheilu- kenttiä ja lähiliikuntapaikkoja asutusalueilla, jotta me saadaan lapset ja nuoret innostumaan siitä liikunnasta, koska on tärkeätä, että siihen liikuntaan totutaan heti pienestä alkaen. Eli jos on lapsesta alkaen huonot ruokailutottumukset, ei liikuta ja sitten lisäksi vielä plärätään kännykkää yötä myöten, niin silloin tämä peruskonsepti, missä tulee tämä liikunta, uni ja hyvä ruoka, murenee, ja se kyllä näkyy sitten pitkällä aikajänteellä ihan varmasti terveydessä, niin fyysisessä kuin psyykkisessäkin terveydessä. Sen takia pidän tärkeänä, että tämä liikunnan rahoitus, jolla näitä tärkeitä asioita pidetään yllä ja edistetään, turvataan, ja sen takia tämä lakialoite on myöskin saanut innoitusta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.